

Quy định về mức cấp dưỡng trong trách nhiệm bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng - Một số vướng mắc và kiến nghị hoàn thiện

25/12/2025 08:09

LÊ THANH HẢI (Thẩm phán bậc 2, TAND khu vực 8 - Đà Nẵng)

Bộ luật Dân sự năm 2015 quy định nghĩa vụ bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng, trong đó thiệt hại do tính mạng bị xâm phạm quy định tại khoản 1 Điều 591 bao gồm “Tiền cấp dưỡng cho những người mà người bị thiệt hại có nghĩa vụ cấp dưỡng”.

1. Quy định của pháp luật về mức cấp dưỡng và một số vướng mắc, bất cập

Tại Nghị quyết số 02/2022/NQ-HĐTP ngày 06/9/2022 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn một số quy định của Bộ luật Dân sự về trách nhiệm bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng, theo đó, tại khoản 3 Điều 8 Nghị quyết hướng dẫn khoản 1 Điều 591 của Bộ luật Dân sự quy định:

“3. Tiền cấp dưỡng cho những người mà người bị thiệt hại có nghĩa vụ cấp dưỡng hoặc nuôi dưỡng trước khi chết được xác định như sau:

a) Mức cấp dưỡng căn cứ vào thu nhập, khả năng thực tế của người có nghĩa vụ cấp dưỡng và nhu cầu thiết yếu của người được cấp dưỡng, nhưng không thấp hơn 01 tháng lương tối thiểu vùng tại nơi người được cấp dưỡng đang cư trú cho mỗi tháng;

b) Thời điểm cấp dưỡng được tính từ thời điểm người bị thiệt hại bị xâm phạm về sức khỏe;

c) Đối tượng được bồi thường tiền cấp dưỡng là những người mà người bị thiệt hại có nghĩa vụ cấp dưỡng theo quy định của pháp luật hôn nhân và gia đình”.

Tuy nhiên, Luật Hôn nhân và gia đình năm 2014 quy định tại khoản 2 Điều 82 về nghĩa vụ cấp dưỡng cho con và được hướng dẫn tại khoản 2 Điều 7 Nghị quyết số 01/2024/NQ-HĐTP ngày 16/5/2024 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối

cao hướng dẫn một số quy định của pháp luật trong giải quyết vụ việc về hôn nhân và gia đình, quy định:

*“2. Tiền cấp dưỡng cho con là toàn bộ chi phí cho việc nuôi dưỡng, học tập của con và do các bên thỏa thuận. Trường hợp các bên không thỏa thuận được thì Tòa án quyết định mức cấp dưỡng căn cứ vào thu nhập, khả năng thực tế của người có nghĩa vụ cấp dưỡng và nhu cầu thiết yếu của người được cấp dưỡng. **Mức cấp dưỡng do Tòa án quyết định nhưng không thấp hơn một nửa tháng lương tối thiểu vùng tại nơi người cấp dưỡng đang cư trú cho mỗi tháng đối với mỗi người con**”.*

Từ những quy định và hướng dẫn nêu trên, thực tế hiện nay đang xảy ra các trường hợp áp dụng không thống nhất khi giải quyết các vụ án liên quan đến mức cấp dưỡng, cụ thể:

Thứ nhất: Mức cấp dưỡng không thấp hơn một tháng hoặc một nửa tháng lương tối thiểu vùng.

Thứ hai: Mức lương tối thiểu vùng căn cứ vào nơi người được cấp dưỡng đang cư trú hay tại nơi người cấp dưỡng đang cư trú.

Thực tiễn cho thấy, trong các vụ án vi phạm quy định về tham gia giao thông đường bộ, khi người bị hại chết nhưng có con chưa thành niên (chưa đủ 18 tuổi) thì người đại diện hợp pháp của bị yêu cầu bị cáo phải bồi thường mức cấp dưỡng nuôi con giống như khi bị hại còn sống. Khi viện dẫn các quy định nêu trên sẽ có hai kết quả khác nhau. Chẳng hạn, một vụ án vi phạm quy định về tham gia giao thông đường bộ xảy ra tại xã T, thành phố Đ, bị hại cư trú tại xã T, thành phố Đ có mức lương tối thiểu vùng IV được áp dụng theo Nghị định số 74/2024/NĐ-CP ngày 30/6/2024 của Chính phủ quy định mức lương tối thiểu đối với người lao động làm việc theo hợp đồng lao động là 3.450.000 đồng/tháng. Căn cứ vào quy định nêu trên thì cùng một chủ thể thực hiện nghĩa vụ cấp dưỡng nhưng khi áp dụng giải quyết mức cấp dưỡng nuôi con trong vụ án hôn nhân thì Tòa án quyết định không thấp hơn một nửa tháng lương tối thiểu vùng (không thấp hơn 1.725.000 đồng/tháng). Trong khi đó khi áp dụng mức cấp dưỡng trong các vụ án bồi thường thiệt hại về tính mạng bị thiệt hại thì không thấp hơn 01 tháng lương tối thiểu vùng (không thấp hơn 3.450.000 đồng/tháng).

Đồng thời, cũng ví dụ trên nhưng người cấp dưỡng ở vùng III nhưng người được cấp dưỡng ở vùng IV thì kết quả áp dụng mức cấp dưỡng sẽ cho ra hai kết quả khác nhau. Điều này dẫn đến sự tùy tiện khi áp dụng.

Từ những quy định chưa thống nhất nêu trên dẫn đến những cách hiểu khác nhau và áp dụng không thống nhất về khoản tiền cấp dưỡng.

2. Một số đề xuất, kiến nghị hoàn thiện

Để hạn chế những cách hiểu và áp dụng khác nhau đối với mức cấp dưỡng trong vụ án yêu cầu bồi thường thiệt hại do tính mạng bị xâm phạm và trong các vụ án ly hôn, tác giả xin kiến nghị hoàn thiện pháp luật đối với quy định này, cụ thể:

Cần quy định mức cấp dưỡng chung là “***không thấp hơn một nửa tháng lương tối thiểu vùng tại nơi người được cấp dưỡng đang cư trú***”, bởi lẽ hiện nay các địa bàn trên phạm vi toàn quốc đã được Nghị định số 128/2025/NĐ-CP ngày 11/6/2025 của Chính phủ quy định về danh mục địa bàn cấp xã của 34 tỉnh, thành áp dụng mức lương tối thiểu vùng. Tuy nhiên, các vùng có điều kiện kinh tế - xã hội đặc biệt khó khăn, tỷ lệ hộ nghèo còn cao, đời sống còn phụ thuộc vào nhiều chương trình mục tiêu quốc gia nên việc áp dụng “không thấp hơn 01 tháng lương tối thiểu vùng” làm cho số tiền cấp dưỡng phải bồi thường rất cao, thực tiễn rất khó thi hành, làm ảnh hưởng đến quyền lợi của người được cấp dưỡng cũng như các phán quyết của Tòa án không được đưa ra thi hành triệt để.